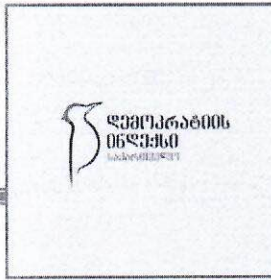

ა(ა)იპ დემოკრატიის ინდექსი - საქართველო
ს/კ - 405337764
მის: თბილისი, ალ ყაზბეგის გამზ. N2, 0160

+995 577 07 05 77
democracyindexgeorgia@gmail.com
@DemocracyIndex

N 03-274-2022

21 იანვარი 2022

საქართველოს პარლამენტის
საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტის
თავმჯდომარეს, ბატონ ირაკლი ქადაგიშვილს

ასლი: კომიტეტის წევრებს

ბატონო ირაკლი,

წარმოგიდგინებ „დემოკრატიის ინდექსი - საქართველო“ მოსაზრებას საქართველოს პარლამენტის წევრი ბადრი ჯაფარიძის საპარლამენტო მანდატის შეწყვეტასთან დაკავშირებით.

აღნიშნული მოსაზრების ზეპირად წარდგენის მიზნით, რეგლამენტის 34-ე მუხლის მე-13 პუნქტის მიხედვით, გთხოვთ უზრუნველყოთ ორგანიზაციის წარმომადგენლის კომიტეტის სხდომაზე დასწრება.

დანართი: 3 ფურცელი

პატივისცემით,

ეკატერინე ციმაკურიძე

თავმჯდომარე

დემოკრატიის ინდექსი - საქართველო

მოსაზრება საქართველოს პარლამენტის წევრის ბადრი ჯაფარიძის საპარლამენტო მანდატის შეწყვეტასთან დაკავშირებით

საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის მე-6 მუხლის მე-9 პუნქტის თანახმად, საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტში განიხილება პარლამენტის წევრის ბადრი ჯაფარიძისთვის საპარლამენტო მანდატის შეწყვეტის საკითხი. აღნიშნულის საფუძველია თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლე გიორგი არევაძის მიერ მიღებული განაჩენი, რომლითაც პარლამენტის წევრი 2022 წლის 11 იანვარს დამნაშავედ იქნა ცნობილი, ხოლო ხანდაზმულობის საფუძველზე იგი განთავისუფლდა პასუხისმგებლობისგან.

პარლამენტის წევრის ბადრი ჯაფარიძისთვის დეპუტატის უფლებამოსილების შეწყვეტა არ შეესაბამება ამ მექანიზმის არსებობის მიზანს, ზღუდავს ბადრი ჯაფარიძის კონსტიტუციით გარანტირებულ უფლებას, ასევე მისი, როგორც პარლამენტის წევრის მანდატის მდგრადობის და განვევის დაუშვებლობის კონსტრუქციურ დანაწესს. ამ ქმედებას არ აქვს გამართლება არც პარლამენტის რეპუტაციის ან ადამიანთა აქტიური საარჩევნო უფლების დაცვის მიზნებით, კერძოდ:

ა. მხოლოდ გამამტყუნებელი განაჩენის არსებობა თავისთავად არ წარმოადგენს პარლამენტის წევრისთვის უფლებამოსილების შეწყვეტის საფუძველს. პარლამენტმა კონკრეტული გამამტყუნებელი განაჩენის შინაარსზე მსჯელობის და პარლამენტის წევრის უფლებების და ამომრჩეველთა ინტერესების დაბალანსების შედეგად უნდა გადაწყვიტოს პარლამენტის წევრისთვის უფლებამოსილების შეწყვეტის საკითხი.

კონსტიტუციის 39-ე მუხლის მე-5 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტი, რომლის საფუძველზეც პარლამენტის წევრს სადეპუტატო მანდატი უწყდება სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის შედეგად, არ უნდა განიმარტოს მხოლოდ ვინრო-ფორმალურად. საკონსტიტუციო სასამართლომ „ნიკანორ მელია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ საქმეზე განმარტა, რომ „...მოცემული დავის გადასაწყვეტად საკონსტიტუციო სასამართლო არ დგას საქართველოს კონსტიტუციის 39-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტში მოაზრებული ყველა სამართალდარღვევის იდენტიფიცირების საჭიროების წინაშე. კონკრეტული დავის გადაწყვეტა მოითხოვს, პასუხი გაეცეს კითხვაზე, მოსარჩელის მიერ სავარაუდოდ ჩადენილი სამართალდარღვევა რამდენად შეიძლება მოიაზრებოდეს კონსტიტუციის ხსენებული დებულების ქვეშ.“¹ გამომდინარე აქედან, უნდა შეფასდეს სისტემურად ის ადგილობრივი და საერთაშორისო სამართლებრივი გარემოებები, რომელიც კავშირშია პარლამენტის წევრის ბადრი ჯაფარიძის სისხლისსამართლებრივ დევნასთან დაკავშირებით.

¹ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის 25 სექტემბრის №3/2/1473 გადაწყვეტილება საქმეზე "ნიკანორ მელია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ", II-23.

ბ. სისხლისსამართლებრივი დევნის ხანდაზმულობის გასვლა აქარწყლებს ბადრი ჯაფარიძის მიერ ჩადენილ ქმედებაზე ყოველგვარ პასუხისმგებლობას

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 11 იანვრის განაჩენით, ბადრი ჯაფარიძეს მსჯავრი დაედო დანაშაულისთვის, რომლის დევნის ხანდაზმულობის ვადა ბრალდების წარდგენამდე იყო გასული.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, სისხლისსამართლებრივი დევნის ხანდაზმულობის გასვლის შედეგად ქმედება კარგავს შეფასებისუნარიანობის იმ თვისებას, რაც აუცილებელი იქნებოდა პირზე პასუხისმგებლობის დასაკისრებლად და მეორეც, სისხლისსამართლებრივი ქმედება, რომელიც დანაშაულად კვალიფიცირდება არა როგორც ფაქტობრივი სინამდვილის, არამედ როგორც იურიდიული სინამდვილის ფაქტი, კარგავს თავის თვისობრიობას კონკრეტული პირის მიმართ.²

მოქმედი კანონმდებლობით, სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაულის შემადგენლობა ხანდაზმულობის გასვლის შემდგომ აღარ არის პირისთვის პასუხისმგებლობის დამაკისრებელი იურიდიული გარემოება. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიხედვით „ტერმინი პასუხისმგებლობა უნდა განიმარტოს ფართოდ და მასში უნდა ვიგულისხმოთ ნებისმიერი იურიდიული პასუხისმგებლობა.“³ აღნიშნული გადაწყვეტილების შინაარსიდან იკვეთება, რომ საკონსტიტუციო სასამართლო კონსტიტუციურ ტერმინს „პასუხისმგებლობა“ განმარტავს ფართოდ და იგი მოიაზრებს არა მხოლოდ სასჯელს დაკისრებას, არამედ ნებისმიერ გარემოებას, რომელიც რაიმე მხრივ პირის მდგომარეობას იურიდიულად აუარესებს, მათ შორის შეიძლება მოვიაზროთ პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების შეწყვეტა, როგორც დანაშაულისთვის პასუხისმგებლობის ნაწილი.

გარდა ამისა, სისხლის სამართლის კოდექსის 79-ე მუხლის მეორე ნაწილი აწესრიგებს შემთხვევას, როდესაც პირის მიმართ გამოტანილია გამამტყუნებელი განაჩენი და იგი განთავისუფლებულია პასუხისმგებლობისგან. ნორმის მიხედვით, ამ მოცემულობაში პირი ითვლება ნასამართლობის არმქონედ. აღნიშნული ცალსახად მიუთითებს, რომ ბადრი ჯაფარიძე არა მხოლოდ განთავისუფლებულია რაიმე სანქციისგან, არამედ მის სამართლებრივ მდგომარეობაზე სხვა ფორმით უარყოფითად არ უნდა იმოქმედოს სასამართლოს გამამტყუნებელმა განაჩენმა. ამ მოცემულობაში მას არ ეზღუდება საჯარო თანამდებობის დაკავების უფლება.

საქმეზე *ანთია და ხუფენია საქართველოს წინააღმდეგ* ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ 2020 წლის გადაწყვეტილებით საქართველოს მხრიდან ადამიანის უფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-7 (არავითარი სასჯელი კანონის გარეშე) მუხლის დარღვევა დაადგინა, როდესაც ხანდაზმულობის ვადის გასვლის მიუხედავად ბრალდებულები გასამართლდნენ. სტრასბურგის სასამართლომ აღნიშნა, მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ

² საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2009 წლის 13 მაისის №1/1/428,447,459 გადაწყვეტილება საქმეზე "საქართველოს სახალხო დამცველი, საქართველოს მოქალაქე ელგუჯა საბაური და რუსეთის ფედერაციის მოქალაქე ზვიად მანია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ", II-29.

³ იქვე, II - 5.

ეროვნულმა სასამართლომ მომჩივნები გაათავისუფლა სასჯელის მოხდისგან და შესაბამის დანაშაულთან დაკავშირებით ნასამართლობის არმქონე პირებად მიიჩნია, სასამართლო და სხვა სახელმწიფო ორგანოები მომჩივნებს ისე ექცეოდნენ როგორც მსჯავრდებულებს.⁴ გამომდინარე აქედან, თუ პარლამენტი გაიზიარებს თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებას და ბადრი ჯაფარიძეს როგორც სისხლის სამართლის დამნაშავეს შეუწყვეტს მანდატს, წინააღმდეგობაში მოვა კონვენციით დაცულ ადამიანის ძირითად უფლებებთან.

გ. ბადრი ჯაფარიძე პარლამენტის წევრად არჩეულ იქნა ისეთ პირობებში, როცა ამომრჩევლებისთვის ცნობილი იყო კანდიდატის მიმართ მიმდინარე სისხლისსამართლებრივი დევნის შესახებ

პარლამენტმა დამატებით უნდა გაითვალისწინოს ის ფაქტი, რომ ბადრი ჯაფარიძეს არ აქვს შეფარდებული რაიმე სასჯელი, მათ შორის არ აქვს თავისუფლება აღკვეთილი. საქართველოს კონსტიტუციის 37-ე მუხლის მეოთხე პუნქტითა და საარჩევნო კოდექსის 111-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, საქართველოს მოქალაქეს შეუძლია გამოიყენოს პასიური საარჩევნო უფლება და პარლამენტში იყოს საქართველოს მოსახლეობის წარმომადგენელი მაშინაც, თუ მის წინააღმდეგ გამოტანილია გამამტყუნებელი განაჩენი და თუ, მას არ აქვს შეფარდებული თავისუფლების აღკვეთა.

ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ პროკურატურამ ბადრი ჯაფარიძის მიმართ გამოძიება დაიწყო 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნებამდე. ბადრი ჯაფარიძის არჩევის მომენტში დაინტერესებულ ამომრჩეველთათვის ცნობილი იყო როგორც სავარაუდო დანაშაულის არსებობის, ასევე, დანაშაულზე სახელმწიფოს მხრიდან სისხლისსამართლებრივ დევნაზე უარის შესახებ ინფორმაცია. ამ ფონზე მისი ლიდერობით მონაწილე პარტიამ მაინც მოიპოვა ამომრჩევლის მხარდაჭერა.

„დემოკრატიის ინდექსი - საქართველო“ მოგონოდებთ დაიცვათ საქართველოს კონსტიტუცია და ადამიანის უფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია და უარი თქვათ ბადრი ჯაფარიძისთვის საპარლამენტო მანდატის შეწყვეტაზე.

⁴ Antia and Khupenia v. Georgia, ECtHR, 7523/10, §42.